

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) yhtymäkokous 17.11.2023

VD/3060/00.01.05.03/2023

PT/K-ML/RK-K/JN

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) yhtymäkokouksessa 17.11.2023 käsitellään toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026, Vantaan ratikan hankesuunnitelma sekä selvityksen antaminen yhtymäkokoukselle tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta.

Jäsenkunnat	Helsinki, Espoo Vantaa ja Kauniainen;
Yhtymäkokous	HSY:n perussopimuksen mukaan jokaisella jäsenkunnalla on yhtymäkokouksessa yksi edustaja, joka käyttää jäsenkunnan äänivaltaa. Jäsenkuntien äänimäärä jakaantuu seuraavasti Helsinki 50 %, Espoo 27 %, Vantaa 22 % ja Kauniainen 1 %;
Hallitus	Hallituksessa enintään 14 jäsentä ja henkilökohtaista varajäsentä, toimikausi 4 vuotta. Yhtymäkokous valitsee jäsenet ja varajäsenet, jotka edustavat jäsenkuntia virallisen asukasluvun suhteessa kuitenkin siten, että kuntaryhmää, jonka muodostavat muut jäsenkunnat kuin Helsinki, Espoo ja Vantaa, edustaa vähintään yksi varsinainen jäsen. Samaa kuntaa edustavilla jäsenillä ei kuitenkaan voi olla enempää kuin puolet äänivallasta (7 jäsentä ja 7 varajäsentä) ja jokaista jäsenkuntaa tulee edustaa vähintään yksi jäsen tai varajäsen. Hallituksen puheenjohtajaksi valitaan jäsen, joka edustaa suurinta jäsenkuntaa. Hallituksen kokoonpano tarkistetaan uuden jäsenkunnan hyväksymisen johdosta seuraavan toimikauden alusta lukien;
Hallitus 2021–2025	Kolme Vantaan nimeämää jäsentä ja heidän varajäsenensä;
Hallituksen asian- tuntijajäsen 2021–2025	Vantaalta kaupungininsinööri, varajäsenenään ympäristöjohtaja;
Tarkastuslautakunta	Tarkastuslautakunnassa puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään 5 jäsentä sekä jokaisella henkilökohtainen varajäsen siten, että jokaisesta jäsenkunnasta on vähintään yksi jäsen tai varajäsen lautakunnassa.
Tarkastuslautakunta 2021–2025	Kaksi Vantaan nimeämää jäsentä ja yksi varajäsen;
Tilintarkastaja 2022	KPMG Julkistarkastus Oy

Talousarvio ja -suunnitelma

Tuhatta euroa (x 1000)	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot, joista	446 331	466 913	489 885
Kuntaosuudet	4 689	4 643	4 587
Toimintamenot	-212 694	-215 163	-218 566
Toimintakate	235 589	253 741	273 351
Rahoitustulot ja -menot	-84 691	-90 951	-89 942
Investoinnit	208 680	194 025	188 385
Tilikauden tulos	753	9 562	27 952
Tilikauden yli-/alijäämä	818	9 627	28 017

Kuntayhtymän talousarvion ja -suunnitelman tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen 1,5 %:n vuotuinen tuottavuuden paraneminen. Yleisenä kustannustason muutoksena on käytetty 2 %:a ellei tarkempaa ennustetta ole ollut käytettävissä. Myös Suunnitelmavuosille 2024 ja 2025 on vastaavasti käytetty 2 %:a ellei tarkempaa arviota ole käytettävissä. Suunnitelman tavoitteiden pohjana on strategia 2030, josta yhtymäkokous päätti marraskuussa 2022.

HSY:n toimintatuotot vuonna 2024 ovat 446,3 miljoonaa euroa, 26,1 miljoonaa euroa enemmän vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna. Myyntituottojen budjetoinnissa on otettu huomioon toimintavolyymien muutokset sekä hinnanmuutokset. Tavoitteellisen kustannusten hillinnän lisäksi asiakasmaksuja on kuitenkin korotettava, jotta edetään strategisessa tavoitteessa lisävelanoton vähentämiseksi ja talouden tasapainottamiseksi.

HSY:n toimintamenot ovat vuonna 2024 212,7 miljoonaa euroa, 7,0 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2023 ennusteessa. Toimintamenojen budjetoinnissa on otettu huomioon toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate talousarviovuonna 2024 on 235,6 miljoonaa euroa (52,8 %), kun sen vuonna 2023 ennustetaan olevan 216,6 miljoonaa euroa (51,6 %). Ero johtuu suurelta osin myyntituottojen arvioidusta kasvusta vuonna 2024.

Nettorahoituskulut vuonna 2024 ovat 84,7 miljoonaa euroa. Korkokuluista 58,8 miljoonaa euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 300 000 euron osinkotuotot Uudenmaan Voima Oy:ltä vuosille 2024–2026.

Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2024 vuosikate on 150,9 miljoonaa euroa, kun investointimenot ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 325,9 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudelta joudutaankin turvautumaan merkittävään ulkopuoliseen lainarahoitukseen (yhteensä noin 489 miljoonaa euroa).

Tilikauden tulos vuonna 2024 on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 0,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen, vuonna 2025 9,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuonna 2026 27,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti HSY perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon ja jätehuollon tehtävistä. Kuntaosuuksilla katetaan se osuus seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvista kustannuksista, jota ei voida kattaa tulosalueen muilla myyntituotoilla tai ulkopuolisella hankerahoituksella. Maksuosuudet jaetaan jäsenkuntien virallisen asukasluvun suhteessa siten, että yhden kunnan maksuosuus ei voi olla yli 50 % ja on vähintään 1 %. Seutu- ja ympäristötiedon tulosalueen aiempien vuosien ylijäämäisistä tuloksista kertynyt kumulatiivinen ylijäämä hyvitetään laatimalla tulosalueen budjetti alijäämäiseksi siten, ettei kuntaosuuksia laskuteta täysmääräisinä. Vuoden 2023 tulosennusteen mukainen kumulatiivinen ylijäämä 0,62 miljoonaa euroa on kohdistettu täysimääräisesti suunnitelmakaudelle etupainotteisesti kuntaosuuksia vähentäväksi. Talousarvion mukaan jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet vuonna 2024 ovat yhteensä 4,7 miljoonaa euroa. Vantaan kaupungin osuus on 1,018 miljoonaa euroa, joka on 38 000 euroa enemmän kuin vuonna 2023.

Investoinnit

Vuonna 2024 investoinnit ovat yhteensä 208,7 miljoonaa euroa, josta 184,0 miljoonaa euroa on vesihuollon ja 21,9 miljoonaa euroa jätehuollon investointeja.

Rahoitus

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,1 miljardia euroa, jonka lisäksi kuntayhtymällä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2023 lopussa ennusteen mukaan noin 718 milj., mikäli vuoden 2023 tulo-rahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteen mukaisesti. Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 489 milj. euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 377 miljoonalla, josta 96 milj. euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä.

Yhtymäkokoukselle esitetään, että talousarvion sitoviksi määrärahoiksi hyväksytään

- toimintamenojen osalta 124 385 000 euroa (vesihuolto) ja 87 108 000 euroa (jätehuolto)
- Investointimenoksi 184 000 000 euroa (vesihuolto) ja 21 875 000 euroa (jätehuolto)

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien asettamat omistajaohjaustavoitteet

Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat valmistelleet vuosittain suurille kuntayhtymille HSL:lle ja HSY:lle yhteiset omistajaohjaustavoitteet. Vuoden 2024–2027 tavoitteiden valmistelun lähtökohtana on se, että tavoitteet pysyvät koko tavoitekauden samoina, mutta tavoitteisiin liittyviä mittareita voidaan täsmentää vuosittain. Tällä tavoitellaan parempaa jatkuvuutta ja ennakoitavuutta kuntayhtymän näkökulmasta. HSY:lle asetetut tavoitteet ja niitä koskevat mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa.

1. Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %	2. Ympäristövastuullisuuden lisääminen	3. Vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen
Mittarit: 1. Tuottavuusohjelman toimeenpano, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään ja investointiohjelman mitoitus sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi sekä taksojen maltillisiksi korotuksiksi 2. Toimintamenot euroa/asukas	Mittarit: 1. kotitalousjätteen kierrätysaste vuosittain, tavoitetaso 2024: vähintään 52 % (vuoden 2025 tavoitetaso 54 %) 2. Kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa, tavoitetaso 2024: enintään 92 000 t CO ₂ -ekv 3. Hiilineutraalisuussuunnitelman toteuttaminen hiilineutraalisuustavoitteeseen 2030 pääsemiseksi	Mittarit: 1. Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain 2. laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä, tavoitetaso 2024: enintään 19 %

Tavoitteiden lisäksi omistajalinjauksena HSY:llä on, että kuntayhtymän vuosien 2023 ja 2024 osalta valmisteluissa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1 %:n korvaus ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 % korvaus.

HSY:n tulisi huomioida PKS-omistajaohjaustavoitteet strategiassaan ja toiminta- ja taloussuunnitelmassaan.

Tuottavuutta koskevan omistajaohjaustavoitteen mukaan HSY:n tulisi kehittää tuottavuuttaan 1,5 %:lla. Mittarina tavoitteessa on tuottavuusohjelman toimeenpano, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään ja investointiohjelman mitoitus sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi sekä taksojen maltillisiksi korotuksiksi.

Talous- ja toimintasuunnitelmassa vesihuollon käyttömaksuihin esitetään talousarviovuodelle kokonaiskorotusta 8 % ja suunnitelmavuosille vastaavasti 5 %, jossa inflatio-oletama on 2 %. Vesihuollon maksujen painotuksia on strategiatavoitteiden mukaisesti tarkistettu vastaamaan paremmin aiheuttamisperiaatetta ja muutos tehdään vaiheittain. Perusmaksuihin esitetään talousarviovuodelle kokonaiskorotusta 13 %. Suunnitelmavuosille vastaavat korotukset ovat 9 %. Maksujen reaalkorotusten nousuun suurimpana syynä on kohonneet rahoituskulut, vakuutusmaksut, ja kemikaalit.

Kiinteistöjen jätemaksuja korotetaan 3,5 prosentilla. Ämmässuon ja Sortti-asemien hinnat säilyvät pääasiassa ennallaan, mutta Sortti-asemille tehdään uutena toissijaisen vastuun (TSV) hinnasto. Hinnoissa on alustavasti laskettu 3,5 prosentin korotus vuosittain taloussuunnitelmakaudelle, mikä lisää toimintatuottoja kaikkien vuosien osalta. Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan kasvavan jonkin verran TTS-kaudella. Vuonna 2024 tulokertymää lisää osittain biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen 1–4:n huoneiston kiinteistöille.

Konsernijaosto antoi 28.8.2023 (§6) lausunnon HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnoksesta. Luonnoksen mukaan suunnitellut vesihuollon hinnankorotukset suunnitelmavuosille 2024–2026 olivat inflatio 2 % ja reaalkorotus 4 %. Vesihuollon taksojen osalta yhtymäkokouksen hyväksyttäväksi esitettävän toiminta- ja taloussuunnitelman korotukset ovat siis 2024 vuoden osalta luonnoksen korotuksia korkeammat. Hinnankorotuksia voidaan pitää edelleen maltillisina vallitsevassa markkinaympäristössä ja näin ollen omistajapoliittisten linjausten mukaisia. HSY:n olisi kuitenkin syytä jatkossa valmistella toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnos siten, että jo luonnosvaiheessa arvioidaan mahdollisimman tarkasti tulevat hinnankorotustarpeet ja jäsenkunnilla on tosiasiallinen mahdollisuus lausua niistä.

Ympäristövastuullisuuden lisäämistä koskevan omistajaohjaustavoitteen mittarin mukaan HSY:n tulisi suunnitella hiilineutraalisuussuunnitelmansa siten, että se tulee pääsemään hiilineutraalisuustavoitteeseen 2030. HSY tavoittelee toiminta- ja taloussuunnitelmansa mukaan -67 %:n kokonaispäästöjen vähennystä v. 2016 tasosta eli päästöjen taso vuonna 2030 on tavoitteen mukaan 64 000 t CO₂-ekv/a. Tavoite ei vastaa PKS-omistajaohjaustavoitetta.

Vantaan ratikan hankesuunnitelma

Vantaan ratikan varrelle odotetaan 60 000 uutta asukasta ja 30 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2050 mennessä. Vantaan ja Helsingin kaupunginvaltuustot ovat hyväksyneet hankkeen toteutumisen, mutta hankkeen toteutuminen on ehdollinen valtion osallistumiselle hankkeeseen osana tulevaa MAL-sopimusta. Vesihuollon kustannus on 57 miljoonaa euroa, josta HSY vastaa. Hanke aiheuttaa merkittäviä ja mittavia vesihuollon johtosiirtoja ja lisäksi samalla toteutetaan muita HSY:n verkostojen kannalta tarpeellisia vesihuollon saneeraus- ja investointitöitä urakoiden alueilla. Lisäksi työn aikana tullaan rakentamaan vesihuollon tilapäisjärjestelyjä vesihuoltopalvelujen turvaamiseksi. Kaupunkien hankkeiden tarpeesta lähtevien johtosiirtojen kustannukset jaetaan HSY:n ja jäsenkuntien välisen kt-sopimuksen alustavan esityksen mukaisesti johtojen iän mukaan hankkeen ja HSY:n kesken, jolloin HSY:n

osuus on 10 ensimmäisen käyttövuoden jälkeen 2,5 % / johdon käyttövuosi. Yhtymäkokoukselle esitetään, että se hyväksyy Vantaan ratikan hankkeen hankesuunnitelman siten, että hankkeen kustannukset vuoden 2022 hintatasossa ovat enintään 57 milj. euroa (alv 0 %, sisältäen aiemmin sovitut toteutusvaiheen valmistelevat ja liittyvät työt).

Selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen HSY:n vuoden 2022 toiminnasta ja taloudesta

HSY:n tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan kiinnittänyt huomiota seuraaviin seikkoihin HSY:n toiminnassa:

- Kuntayhtymän velkaantuminen ja vesiputkiston korjausvelan jatkuva kasvaminen;
- Huolehtiminen kriittisissä tehtävissä työskentelevän henkilöstön luotettavuudesta myös jatkossa;
- Digitaaliset palvelukanavat, kuten sähköisen asiointikanavan, ovat tärkeitä asiakaspalvelun parantamiseksi. Niiden käyttöönottoa ja käyttöä pitää lisätä ja tehostaa;
- Toimintavarmuus ja vesihuoltoverkoston korjausvelka, kuntayhtymältä vaaditaan parempaa investointien, velan ja maksujen tasapainoa sekä omaisuudenhallinnan kehittämistä;
- Suositus pohtia lisätoimenpiteitä digitaalisten palvelukanavien käyttöönotossa ja asiakaspalvelussa reklamaatioihin vastaamisen riipeydessä, jotta sujuvat palvelut -tavoite saavutettaisiin;
- Vakaa talous -tavoitteen osalta suurin osa mittareista ei saavuttanut tavoitetta ja erityisesti huomiota kiinnitettävä siihen, että HSY noudattaisi vesihuoltolain säädöksiä vesi- ja hulavesimaksujen määrittelyssä;
- Suositus laatia konserniohje, määritellä omistajapolitiikka ja asettaa tavoitteet ja niille mittarit, joiden toteumaa raportoitaisiin säännöllisesti;
- Sähköisten jättepalvelutilausten vähäisyys ja suositus ryhtyä nykyistä vaikuttavampiin toimenpiteisiin sähköisten tilausten osuuden kasvattamiseksi.

HSY on esittänyt yhtymäkokoukselle selvityksen, jossa se kertoo, miten se aikoo vastata arviointikertomuksen huomioihin ja suosituksiin. Selvityksessä HSY kertoo muun muassa velkaantumisen hillitsemisestä. HSY:n strategiassa vuoteen 2030 on yhtenä painopisteenä talouden kestävyys, jonka tavoitteena on lopettaa lisävelkaantuminen ja rahoittaa investoinnit ja kustannukset vesi- ja jätemaksuilla. Esimerkiksi vesihuollon investointistrategian mukainen tavoitetila 2030 on tuottaa pääkaupunkiseudun kehitystä vastaavat vesihuoltopalvelut, ylläpitää asiakkaiden palvelutaso, vähentää vesistökuormitusta sekä sovittaa investoinnit ja tulo-rahoitus kestävästi yhteen. Investointeja kohdennetaan toimintavarmuuden parantamiseen ja korjausvelan hallintaan.

Konsernijaosto 23.10.2023 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valtuuttaa konsernilakimies Samuli Vartiainen tai toinen konserniohjaus ja -valvonta yksikön lakimies, edustamaan Vantaan kaupunkia Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymän yhtymäkokouksessa 17.11.2023;
- b) antaa menettelyohjeeksi kannattaa hallituksen esityksiä yhtymäkokoukselle; ja
- c) ettei muilta osin ole tarpeen antaa yhtymäkokoukseen menettelyohjeita.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavasti:

Helsingin kaupunki on esittänyt, että se vähentää kuntaosuuttaan seutu- ja ympäristötiedon yksiköiden ja ilmastoinfon toiminnassa. Helsinki on lausunut vuosien 2024–2026 toiminta- ja taloussuunnitelmassaan näin:

Asetettujen ilmastotavoitteiden saavuttamiseen kohdistettujen resurssien tehostamisen vuoksi kaupunki esittää, että kuntarahoitusta siirretään Helsingin omaan ilmastotyöhön yhteensä 200 000 euroa vuoden 2023 rahoitukseen verrattuna. Kuntaosuuden vähentäminen toteutetaan vaiheittain niin, että vuoden 2023 rahoitustasosta leikataan 140 000 euroa vuodelle 2024 ja edelleen 60 000 euroa vuodelle 2025.

HSY:n hallitus on esittänyt, että leikkausta ei tehtäisi, eikä yllä oleva leikkaus sisältynyt toimitusjohtajan esitykseen. HSY:n omistajakunnat ovat käyneet neuvotteluja yhteisen linjauksen aikaansaamiseksi, jolloin

- esitetäisiin yhtymäkokoukselle, että pidetään ylimääräinen yhtymäkokous joulukuussa 2023 liittyen seutu- ja ympäristötiedon osuuteen
- ylimääräiselle yhtymäkokoukselle valmisteltaisiin pääkaupunkiseudun kuntien ja HSY:n yhteisesti valmisteleva esitys seutu- ja ympäristötiedon kehittämiseksi siten, että se huomioi kaupunkien erilaiset näkemykset liittyen HSY:n talous- ja toimintasuunnitelmaan 2024–2026.

Kaupunginjohtajan muutettu esitys:

Päätetään

- a) valtuuttaa konsernilakimies Samuli Vartiainen tai toinen konserniohjaus ja -valvonta yksikön lakimies, edustamaan Vantaan kaupunkia Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymän yhtymäkokouksessa 17.11.2023;
- b) antaa yhtymäkokousedustajalle menettelyohjeeksi toimia siten, että taloussuunnitelma 2024–2026 sekä talousarvio hyväksytään muilta osin, mutta palautetaan valmisteltavaksi seutu- ja ympäristötiedon määrärahojen ja rahoituksen osalta siten, että niistä päättävä ylimääräinen yhtymäkokous pidetään joulukuussa 2023;
- c) antaa yhtymäkokousedustajalle menettelyohjeeksi kannattaa muilta osin hallituksen esityksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)